

Stichting Huygens-Fokker

centrum voor microtonale muziek

Jaarverslag 2023

Stichting Huygens-Fokker

Muziekgebouw aan 't IJ
Piet Heinkade 5
1019 BR Amsterdam
Tel.: +31-(0)627127207
E-mail: info@huygens-fokker.org
Website: www.huygens-fokker.org

INHOUD

Activiteitenverslag

Activiteiten in 2023

Fokker-orgel concertserie *Orgel!*

05 februari 2023	Indian music and beyond	1
02 april 2023	Lost in meditation met Rutger Muller	1
21 mei 2023	De grenzen van de middentoonstemming	2
04 juni 2023	Pimp My Organ V	2
08 oktober 2023	Back to the Sixties	2
10 december 2023	De wonderse wereld van de 31-toonsstemming	3

Ingehaald in 2023

05 maart 2023	Huygens' Cosmotheoros	3
---------------	-----------------------	---

Deelname aan het Kurtág Festival van Muziekgebouw aan 't IJ

11 maart 2023	Kurtág door orgeloren	3
---------------	-----------------------	---

Lecture-performance tabla van Heiko Dijker

4

SoundLAB special: Fokker-orgel (kinderactiviteit)

4

Samenwerking met No Plexus voor The Rest is Noise

4

Bezoek aan het Fokker-orgel

4

Manucript van Anton de Beer voor archief

5

Presentatie 31-toonstoetsenbord Cornell University - Department of Music, USA

5

Erfgoedtaak

5

Documentatiecentrum

5

Bestuursverslag

<i>Bestuurssamenstelling en directie</i>	6
--	---

<i>Samenvatting bestuursvergaderingen 2023</i>	6
--	---

<i>Vooruitblik</i>	6
--------------------	---

<i>Ondertekening</i>	6
----------------------	---

ACTIVITEITEN IN 2023

In 2023 zijn concerten gespeeld uit de Fokker-orgel concertserie seizoen 2022-2023 en seizoen 2023-2024. Ook haalden we een concert in uit 2022 en hebben we met een programma deelgenomen aan het Kurtág Festival van Muziekgebouw aan 't IJ. Bij aanvang van elk concert gaf artistiek leider Sander Germanus een inleiding. Daarnaast organiseerden een lecture-performance over de tabla en boden we in samenwerking met het SoundLAB een workshop voor kinderen aan. Tussendoor mochten we heel wat (inter)nationale gasten ontvangen bij het Fokker-orgel. In dit document doen wij verslag van alle activiteiten die wij hebben ondernomen in 2023.

Fokker-orgel concertserie Orgel!

In 2023 zijn zes concertprogramma's uitgevoerd rondom het door Stichting Huygens-Fokker beheerde 31-toonsorgel, ofwel het Fokker-orgel. Vier uit de Fokker-orgel concertserie 2022-2023 en twee uit de Fokker-orgel concertserie 2023-2024. Bij aanvang van elk concert gaf artistiek leider Sander Germanus een inleiding.

Zo 05-02-2023 | 11.00 uur | Indian music and beyond

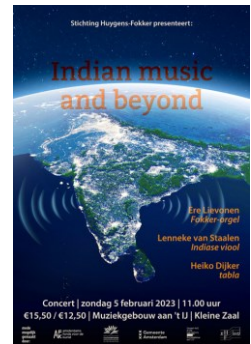
Ere Lievonen, *Fokker-orgel*

Lenneke van Staalén, *Indiase viool*

Heiko Dijker, *tabla*

Vaste Fokker-organist Ere Lievonen ging tijdens dit sfeervolle concert een muzikaal avontuur aan met Lenneke van Staalén (Indiase viool) en Heiko Dijker (tabla). Beiden behoren tot de top van uitvoerders van Indiase muziek, ook in India zelf. We begonnen de zondagochtend rustig met een klassieke Noord-Indiase ochtend-raga voor tabla (dubbele trom) en viool. Daarna volgden diverse composities en improvisaties in verschillende combinaties van instrumenten waarbij de wisselwerking tussen Indiase en westerse muziek centraal stond.

Zo speelde Ere Lievonen drie aansprekende delen uit Ludus Ragalis van de in India geboren componist Clarence Barlow op het Fokker-orgel. Dit waren korte preludes en fuga's in barokke stijl die Barlow baseerde op toonladders en thema's van verschillende Hindoestaanse ragas. Van de bekende Nederlandse componist Jacob ter Veldhuis (JacobTV) klonk Serendipity, dat was omgewerkt voor het Fokker-orgel. Het stuk was een ingenieuze mix van genoteerde muziek en improvisatie, met een grote flexibiliteit voor de musici. Van de Nederlandse componiste Sinta Wullur, gespecialiseerd in de verbinding van oosterse en westerse muziekculturen, klonk Kar milono. Wullur verdiepte zich jarenlang in Indiase zang om raga en tala (ritmische cyclus van een bepaald aantal tellen) systemen in haar composities te integreren. Ze was aanwezig bij het concert. Daarna speelden Ere Lievonen en Lenneke van Staalén een improvisatie gebaseerd op Across the Lake of the Ancient World van de Amerikaanse minimalist Terry Riley, afkomstig van diens meesterlijke album Shri Camel. Het was een vrije interpretatie, aangezien er geen notatie van het stuk is. Het origineel bevat een Bengaals lied dat nu door de viool werd geïnterpreteerd, terwijl het Fokker-orgel als een sitar de grondtoon speelde. Hierna volgde een tabla improvisatie door Heiko Dijker in de poëtisch-mathematische Tablataal in een cyclus van $5\frac{1}{4}$ tel. Het Fokker-orgel speelde daarin een herhalende, golvende melodie om de cyclus mee aan te geven. Ook stond Etude 12 van de minimal music componist Philip Glass op het programma, die in de jaren zestig van de vorige eeuw gefascineerd raakte door Indiase muziek en veel met Ravi Shankar gewerkt heeft. Het concert eindigde met een opwindende trio improvisatie onder de ludieke titel Huygens-Fokker goes India, waarin de drie musici de Noord-Indiase muziektraditie vermengden met westerse avantgardistische klanken.

Zo 02-04-2023 | 11.00 uur | Lost in meditation met Rutger Muller

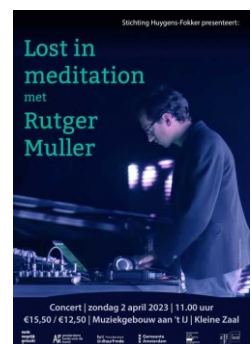
Rutger Muller, *Fokker-orgel aangestuurd door laptop*

Dodó Kis, *blokfluit*

Wen Chin Fu, *cello*

De muziek van Rutger Muller paste goed bij het idee voor een meditatief concert met het Fokker-orgel. De elektroakoestische componist construeert kalm vergelijkende soundscapes uit elementen van klassieke muziek, ambient, techno en vrije improvisatie. Daarbij componeert hij op zijn gevoel en luistert bijna als een DJ of klanken wel of niet werken. Doordat zijn focus meer ligt op de kleur en de innerlijke beweging van de klank dan op melodie of samenklank, inspireert zijn muziek tot een meditatieve luisterhouding.

Mullers muziek liet deze ochtend een zekere vorm van meditatie toe, maar door de evoluerende bewegingen kon de luisteraar ook zomaar ineens de weg kwijtraken. 'Lost in meditation' dus. Terwijl de algehele klank in het mystieke bleef, kon het tijdens dit concert soms ineens gaan schuren met dissonanten. De subtiele microtonale mogelijkheden van het (door laptop aangestuurde) 31-toonsorgel waren perfect toegesneden op de ambient klanksculpturen van Muller. Hij schreef dan ook een nieuw werk Regen voor het Fokker-orgel dat in première ging. Door de lange opbouw leek het alsof je middenin een regenbui zat en kon het publiek zich laten meenemen in de klanken van de natuur. Muller werd bijgestaan door blokfluitist Dodó Kis en cellist Wen Chin Fu, die live improvisaties toevoegden. Voor de liefhebbers lagen er voor de rijen met stoelen wat matjes om zo het concert al mediterend te kunnen beleven.

Zo 21-05-2023 | 11.00 uur | De grenzen van de middentoonstemming

Laurens de Man, *Fokker-orgel & klavichord*
m.m.v. Ruña 't Hart, *viool*

Twee van Nederlands meest getalenteerde jonge musici, organist Laurens de Man en violiste Ruña 't Hart, gingen tijdens dit 1,5 uur durende programma op zoek naar de grenzen van de middentoonstemming. In deze ongelijkzwevende stemming, die gangbaar was in de renaissance en vroege barok, klinkt muziek kleurrijker en zuiverder dan we misschien ooit hebben gehoord. Helaas heeft de middentoonstemming ook zijn grenzen. Je kunt niet ongelimiteerd van de ene naar de andere toonsoort gaan ('moduleren') zonder dat er onaangename samenklanken ontstaan. Bij toonaarden met meer dan drie kruisen of twee mollen krijg je te maken met de wolfskwint en wolfstertsen die zo vals zijn dat ze 'hulpen als een wolf'.

De musici verkenden verschillende oplossingen die door de jaren zijn gevonden om de 'orgelwolf' te temmen. Een daarvan is het 31-toonssysteem, dat al in 1555 als eerste werd uitgedacht door de Italiaanse muziektheoreticus en componist Nicola Vicentino. Een andere oplossing waren composities waarin meer dan 12 tonen te horen zijn. Zoals de vioolsonate van Georg Muffat waarin in totaal 17 tonen worden gebruikt en de Composizione di te Generi van de Italiaanse musicoloog Giovanni Battista Doni. Deze 'Vieltonige Musik' (veeltonige muziek) werd oorspronkelijk gespeeld op een klavier met extra toetsen om de wolfskwint op sommige punten te vermijden en iets verder te kunnen moduleren. Op deze manier konden de grenzen wat worden opgerekt. Dat het Fokker-orgel is de ultieme oplossing om de beperkingen van de middentoonstemming op te heffen, hebben we deze ochtend kunnen laten horen. Laurens de Man lichtte de muziek toe en hielp de luisteraar zo op weg. Hij was niet alleen op het Fokker-orgel te horen, maar ook op zijn eigen middentoon-clavichord. Dit is een van de oudste toetsinstrumenten uit Europa met snaren.

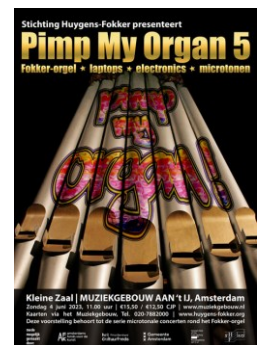
Zo 04-06-2023 | 11.00 uur | Pimp My Organ V

Ere Lievonen, *Fokker-orgel*
Fie Schouten, *basklarinet*
Giuseppe Doronzo, *baritonsaxofoon*
Diverse componisten, *Fokker-orgel aangestuurd door laptop*

Zeven jaar na de laatste editie van de reeks 'Pimp My Organ'-concerten keerde het concept terug. Daarbij draaide alles om het muzikaal 'oppimpen' en uitbreiden van het Fokker-orgel om het op een originele manier anders te laten klinken. Sinds de revisie van het Fokker-orgel in 2009, is het instrument aan te sturen via een laptop. Later zijn ook luidsprekers geïnstalleerd waarmee extra geluidsbronnen - zoals andere elektronische instrumenten of vooraf opgenomen geluid - aan de klank van het akoestische orgel kunnen worden toegevoegd. Het 31-toonsorgel is daardoor een vrijwel onbegrensde klankmachine geworden.

Meer dan bij de andere concerten in de serie stond vandaag het experiment centraal. Er klonken premières van veelal jonge componisten uit diverse landen die alle mogelijkheden van het Fokker-orgel benutten om het de meest fantastische geluiden te ontlokken. Het instrument werd zowel aangestuurd via computers, aangevuld met live-elektronica, als bespeeld door organist Ere Lievonen. Fie Schouten en Giuseppe Doronzo bouwden met hun basklarinet en baritonsaxofoon de klank van het orgel uit.

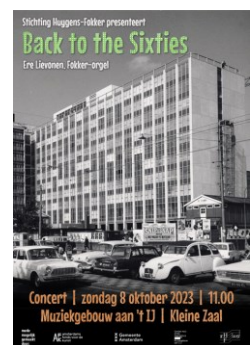
Daarnaast stonden er twee wat oudere composities op het programma van de gearriveerde componisten Marc Sabat (DE/CAN) en Steffen Krebber (DE). Beiden gebruikten de laptop als een moderne variant op de pianola. Let wel: een pianola die geen last heeft van de fysieke beperkingen van een menselijke bespeler, zoals het hebben van slechts tien vingers en een beperkte vingervlugheid. Maar dat was dan ook de enige overeenkomst tussen hun markante stukken. Want zo streng als het werk van Sabat is gecomponeerd zo intuïtief was Krebbers stuk zimzum.

Zo 08-10-2023 | 11.00 uur | Back to the Sixties

Ere Lievonen, *Fokker-orgel*

Een tijdsbeeld in klank. Nadat wij in 2022 tijdens het concert 'In Memoriam Adriaan Fokker' de jaren vijftig onder de loep hadden genomen, gingen we in 2023 met onze eerste organist Ere Lievonen terug naar de jaren zestig van de vorige eeuw. Dit was het tweede decennium van het Fokker-orgel waar Adriaan Fokker, de ontwerper van het orgel, zelf nog bij betrokken was (hij overleed in 1972). Het was de tijd van de flower power, provo's, de eerste maanlanding, modernistische architectuur, abstracte kunst en een feministische golf. Hoe weerklonken die roerige jaren '60 in de werken die destijds voor het Fokker-orgel werden geschreven? Nog niet eerder in het Muziekgebouw uitgevoerde composities werden gespeeld naast het provocerende *Clusters* van Peter Schat. Het bonte programma gaf een

inkijkje in de concerten die in de zestiger jaren in de aula van het Teylers Museum in Haarlem gegeven werden, waar het Fokker-orgel tot 2000 stond.

Zo 10-12-2023 | 11.00 uur | De wonderre wereld van de 31-toonsmuziek

Vokalprojekt 31: Valeria Mignaco, *sopraan* | Alfrun Schmid, *alt* | Daan Verlaan, *tenor* | Erks Jan Dekker, *bariton* | Ere Lievonen, *Fokker-orgel*

Vokalprojekt 31 bracht de beste voorbeelden van 31-toonsmuziek die door vier zangers en 31-toonsorgel kan worden uitgevoerd, afgewisseld met muziek in de middentoonstemming. De 31-toonsstemming levert wonderlijke en fascinerende muziek op waarbij de verschillende stemmen prachtig kleuren als ze samen harmonieën creëren.

Stichting Huygens-Fokker richtte Vokalprojekt 31 in 2015 op om de bijzondere mogelijkheden van het 31-toonssysteem en de middentoonstemming in oude muziek en nieuwe muziek ten gehore te brengen. Het eerste concert vond plaats tijdens MicroFest Amsterdam 2015. Daarna heeft het baanbrekende vocale ensemble verschillende concertprogramma's uitgevoerd waarvan nu de beste stukken te beluisteren waren.

Werken uit de renaissance, vroege barok en de huidige tijd die het bijzondere vermogen van de menselijke stem om microtonen te zingen demonstreren, werden tijdens dit programma met elkaar afgewisseld. Zo klonken de vroeg moderne intonatie-oefeningen van Jan van Dijk na de grensverleggende madrigalen uit de renaissance van Nicola Vicentino. Een oud vocaal werk van Luca Marenzio klonk naast een sfeervolle compositie van de eigentijdse Duitse luitist Andreas Arend en een compositie voor vier stemmen uit 1952 van Henk Badings. Ook werd de beroemde muziek van Carlo Gesualdo gespeeld, en was er de première van een nieuw werk van componist en muzikale duizendpoot Matthias Kadar. Het concert sloot daverend af met een door Sander Germanus gecomponeerde opera in vier minuten over de moord van Gesualdo op zijn vrouw Donna Maria. Kortom, een uniek concert en een 'must' voor de avontuurlijke luisteraar!

Ingehaald in 2023

Zo 05-03-2023 | 11.00 uur | Huygens' Cosmotheoros (oorspronkelijke datum 23 januari 2022)

Melle Weijters, *31-toonsgitaar, zang & Fokker-orgel via MIDI*

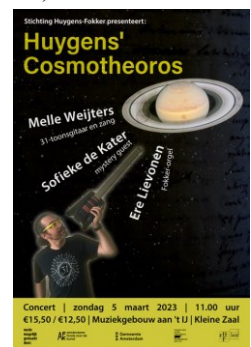
Ere Lievonen, *Fokker-orgel en klavecimbel*

Sofieke de Kater, *spel*

Voor gitarist en artistiek coördinator van Stichting Huygens-Fokker Melle Weijters was het een langgekoesterde wens om iets met het werk van Christiaan Huygens (1629-1695) te doen. Dit resulteerde in het theatrale programma 'Huygens' Cosmotheoros': een microtonaal sciencefictionverhaal gebaseerd op teksten van Christiaan Huygens (1629 - 1695).

Huygens' meest relevante geschrift met betrekking tot muziek, *Le Cycle Harmonique* (1691), is een beknopt wiskundig werk waarin hij het 31-toonssysteem als het voortreffelijkste van alle temperamenten benoemt. Hij ondersteunt deze uitspraak niet met muzikale voorbeelden, maar met een logaritmetabel die hij in 1661 al had samengesteld. Zijn laatste werk, *Cosmotheoros*, bestaat uit twee filosofische brieven aan zijn broer Constantijn over de bouw van het heelal en de eventuele bewoonbaarheid van de planeten (postuum uitgegeven in 1698). Hierin beschrijft hij zijn muzikale ontdekkingen op een heel andere manier: de 31-toonsstemming is zo universeel dat deze ongetwijfeld elders in het heelal ook aanwezig is. Zijn blik is overigens niet alleen omhoog gericht; hij beschouwt ook de wereld om zich heen.

De combinatie van wetenschap en verbeeldingskracht gaven Weijters inspiratie voor het maken van dit bijzondere programma, dat van het 31-toonssysteem naar de sciencefiction van David Bowies *Space Oddity* voerde. Zowel muziek van Christiaan Huygens kwam voorbij, als van fantasierijke geesten als Charles Mingus en Gustav Holst. Weijters werd begeleid door onze eerste organist Ere Lievonen op het Fokker-orgel en klavecimbel, en actrice Sofieke de Kater als Christiaan Huygens.

Deelname aan het Kurtág Festival van Muziekgebouw aan 't IJ

Zo 11-03-2023 | 11.00u | Kurtág door orgeloren (oorspronkelijke datum 20 februari 2021)

Ere Lievonen, *Fokker-orgel & piano*

Van 8 tot en met 11 maart 2023 eerde Muziekgebouw aan 't IJ de hoogbejaarde Hongaarse componist György Kurtág (Lugoj, 1926) met een veelomvattend festival. Kurtág, meester van de miniatuur, wordt door velen als een van de grootste nog levende componisten gezien. In zijn oeuvre speelt het orgel een bijrol. Dat is best opvallend voor een componist die Bach adoreert en maar liefst negen boeken met *Játékok* ('spelletjes') voor piano heeft geschreven. Organist Ere Lievonen bewees met dit avontuurlijke en bomvolle programma niettemin dat het historische Fokker-orgel een bijzonder en waardevol perspectief op Kurtág kon openen.

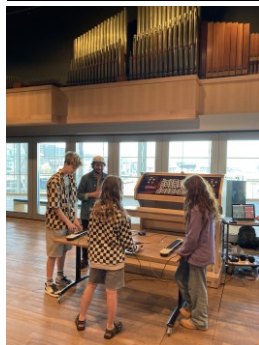
Lievonen plaatste Kurtág bovendien tussen zijn landgenoten. Van Kurtágs vriend en collega György Ligeti klonken twee werken die oorspronkelijk voor klavecimbel zijn geschreven, de hypnotiserende ‘Passacaglia ungherese’ en het bizar hinkende ‘Hungarian Rock’, dat klonk als een dampende jazzrockimprovisatie. László Vidovszky eerde Kurtág voor zijn zeventigste verjaardag met negen korte koralen, nadat Kurtág omgekeerd al eens een ‘Hommage à Vidovszky’ had gebracht in het tweede boek met Játékok. Het resultaat was een zeldzaam en prikkelend overzicht van hedendaagse Hongaarse klaviermuziek.

Lecture-performance tabla door Heiko Dijker

Op zondag 5 februari 2023 gaf Heiko Dijker na het concert ‘Indian music and beyond’ om 13.15 uur een gratis toegankelijke lecture-performance van 45 minuten over de klanken en ritmes van de tabla, het populairste percussie-instrument van India. Daarbij legde hij uit waar de tabla van gemaakt wordt en hoe je het moet bespelen. Hij vertelde over het gebruik van microtonen in Indiase muziek, en de verschillen tussen Zuid-Indiase Karnatische muziek en Noord-Indiase muziek. Dijker gaf diverse muzikale voorbeelden en toonde video's van bijzondere tablaspelers, waaronder een fragment over Terry Riley en zijn leermeester. Daarnaast leerde hij het publiek om zelf een ritme-compositie uit te spreken (tabla-taal) en was er tijd voor vragen uit het publiek.

SoundLAB special: Fokker-orgel

Op zondag 2 april 2023 gaven we in samenwerking met het SoundLAB om 13.00 uur een 1,5 uur durende speciale workshop voor kinderen vanaf 7 jaar met volwassenen die in het teken stond van het Fokker-orgel. In de workshop leerde je dit unieke instrument, waarop je door de 31 tonen in het octaaf klanken kunt vinden die je niet op een ander instrument vindt, zelf programmeren en besturen. Voor de workshop werden een aantal van de SoundLAB instrumenten aangesloten op het orgel, zodat het op afstand bestuurd kon worden. Onder begeleiding van twee SoundLAB medewerkers gingen de kinderen in groepjes op ontdekkingsstocht naar de klanken van het Fokker-orgel, maakten én speelden hun eigen muziekstuk met het 31-toonsorgel en elektronische instrumenten. De workshop was onderdeel van de landelijke Kindermuziekweek (24 maart t/m 2 april 2023).

Samenwerking met No Plexus voor The Rest is Noise

We hebben samengewerkt met No Plexus voor hun concert in de Kleine Zaal van Muziekgebouw aan 't IJ op 18 januari 2023. Het elektronische duo No Plexus bestaat uit vocalist/componist Bec Plexus (Brechtje van Dijk) en producer No Compliments. Componiste Van Dijk heeft eerder voor onze concertserie gecomponeerd (*Manoeuvre* (2016) voor Carrillo-piano en Fokker-orgel) en heeft regelmatig onze concerten bezocht. Ze wilde het Fokker-orgel graag in hun optreden betrekken. Om dit te bewerkstelligen, hebben we het duo eerst een presentatie van het orgel gegeven en de mogelijkheden met hen besproken. Vervolgens zijn ze daarmee zelf aan de slag gegaan. Ze gebruikte het orgel aan het begin en eind van hun show. De show was onderdeel van de serie *The Rest is Noise*, waarbij eigenzinnige makers die grenzen verleggen en werelden verbinden hun vooruitstrevende elektronische muziek en cutting-edge audiovisuele performances aan het publiek presenteren.

Bezoek aan het Fokker-orgel

In 2023 hebben verschillende binnen- en buitenlandse gasten het Fokker-orgel bezocht. Zo is in juli 2023 een delegatie van het Sonic Acts festival langs geweest met onder andere hoofdprogrammeur Gideon Kiers en de in Berlijn woonachtige Poolse componist en onderzoeker Marcin Pietruszewski (1984). Voor de Sonic Acts Biënnale die in februari-maart 2024 plaatsvindt, zal Pietruszewski een werk van ongeveer een uur voor computergestuurd Fokker-orgel maken. Het zal een geluidsinstallatie worden, waarbij het publiek door de ruimte loopt. Pietruszewski was hier om uitleg te krijgen over het instrument en zijn eerste ideeën op te doen.

Op 26 augustus 2023 zijn klavecïnist, toetsenist en microtonalist Witold Maciak (werkzaam voor Johnny Reinhard's Microtonal University) uit Polen en saxofonist Ignas Vydeika uit Litouwen op bezoek geweest voor een presentatie over het Fokker-orgel. Ze wilden het instrument graag ook zelf uitproberen.

Op 8 oktober 2023 is een groep van 20 leden van de Vereniging van cantor-organisten uit Noord-Ostrobothnië (Finland) op bezoek geweest. Zij maakten een vierdaagse studiereis langs belangrijke orgels en kerken in Amsterdam en Haarlem. Onze eerst organist Ere Lievonen, zelf afkomstig uit Finland, heeft hen uitleg gegeven over het orgel, het 31-toonssysteem en de muziek die op het orgel gespeeld kan worden. Ook heeft hij hen verschillende korte stukken voorgespeeld. Ze waren erg onder de indruk van het Fokker-orgel. Sommige zeiden zelfs dat dit het meest speciale onderdeel van hun reis was!

Manuscript van Anton de Beer voor archief

Gitarist Rudolf van Gemert heeft ons benaderd in verband met een manuscript van Anton de Beer voor de archifoon. Zijn moeder zong in het koor van Anton de Beer en assisteerde hem. Het stuk was bij ons bekend, maar dit betrof een manuscript met de Beers persoonlijke aantekeningen erop. We hebben dit in ontvangst mogen nemen samen met enkele concertprogramma's en foto's uit die tijd. Een mooie aanwinst voor ons archief.

Presentatie 31-toonstoetsenbord Cornell University - Department of Music, USA

Op 24 oktober 2023 werd in het Music Department van de Cornell University een 31-toonstoetsenbord gepresenteerd. David Rothenberg, een muziek- en wiskundig theoreticus die geïnteresseerd was in patroonperceptie, liet zich hiervoor in de jaren zestig inspireren door het toetsenbordontwerp van Adriaan Fokker. Hij huurde muziekinstrumentenbouwer Robert Moog in om het toetsenbord en de bijbehorende synthesizer (phD. '65) te bouwen, maar het werkte nooit naar behoren. Het instrument werd geschonken aan Cornell University door de weduwe van Rothenberg, Suhasini Sankaran. Daar werd het herbouwd en opnieuw bedraad door Travis Johns, een componist en instrumentbouwer, met hulp van Christopher Rooney, Damon Hollenbeck en J. Nation.

Tijdens een concert in de Barnes Hall werd het herbouwde toetsenbord, dat maar liefst 478 toetsen telt, voor het eerst in het openbaar bespeeld door Xak Bjerken, muziekprofessor aan het College of Arts and Sciences. Het programma bevatte speciaal voor het keyboard gecomponeerde muziek van Elizabeth Ogonek, universitair hoofddocent muziek (A&S), en Jesse Jones, Mark Stewart en andere leden van het EZRA-kwartet, die meespeelden. Het concert maakte deel uit van het Cornell Resounds-project, gefinancierd door een New Frontier Grant van het College of Arts & Sciences.

Het is geweldig nieuws dat het nu alsnog gelukt is om de Moog synthesizer microtonaal aan te sturen via het Fokker-orgel toetsenbord ontwerp. Het heeft meer klankmogelijkheden dan de archifoon (elektronische variant van het Fokker-orgel) die Fokker in de jaren zeventig liet bouwen. Lees [hier](#) en [hier](#) meer over dit project.

ERFGOEDTAAK

Eén van de taken van Stichting Huygens-Fokker is het beheer en onderhoud van de unieke collectie van microtonale instrumenten, waaronder het Fokker-orgel (in 31-toonstemming), de Carrillo-piano (in 96-toonstemming) en de 31-toonsgitaar (zowel akoestisch als elektrisch). Met name het Fokker-orgel, dat op theorieën van de beroemde Nederlandse natuurkundige Christiaan Huygens gebaseerd is en door professor Adriaan Fokker is geïnitieerd, is een heel bijzonder instrument. Er bestaat slechts één exemplaar van op deze wereld. De zuivere harmonieën die het kan voortbrengen zijn niet op een conventioneel instrument te reproduceren (u kunt hier op onze website meer over lezen). Het Fokker-orgel was tot begin deze eeuw in het Teylers Museum gehuisvest, maar moest daar in 2000 onverwacht plaats maken voor een invalidenlift. Daarna was het de prioriteit van de stichting om een nieuwe ruimte voor het orgel te vinden en fondsen aan te schrijven voor de kostbare en omvangrijke renovatie. In 2009 heeft het Fokker-orgel een definitieve plek gekregen boven de glazen wand van de Kleine Zaal in het Muziekgebouw aan 't IJ. Vanaf dit moment was de stichting in staat om weer met haar erfgoedtaak naar buiten te treden middels concerten, presentaties en workshops. Als beheerder van het Fokker-orgel houden wij door middel van onderhoud- en stembeurten het belangrijkste instrument in stand waarmee een vinding van Christiaan Huygens, namelijk het 31-toonssysteem, tot klinken gebracht kan worden. De instrumenten zijn, net als in de voorgaande jaren, in 2023 onderhouden door de stichting.

DOCUMENTATIECENTRUM

Stichting Huygens-Fokker houdt een historisch archief en een bijzondere microtonale muziekbibliotheek bij. Op verzoek kan dit worden bezocht, bijvoorbeeld voor een bepaald onderzoeksproject. Daarnaast is een hoop informatie over microtonale muziek en onze concerten te vinden op onze website www.huygens-fokker.org. Het verschaffen van muziekwetenschappelijke informatie aan geïnteresseerden behoorde in 2023, net als voorgaande jaren, tot de taken van de stichting als documentatiecentrum. In 2023 is dit vooral per e-mail gebeurd, maar zoals eerder vermeld, hebben we ook diverse gasten op locatie ontvangen om het Fokker-orgel aan te demonstreren.

BESTUURSVERSLAG

Bestuursamenstelling en directie

Het bestuursmodel van Stichting Huygens-Fokker was in 2023 het bestuur-model. De stichting heeft decennia geleden al gekozen voor het bestuur-model en niet voor het zogenaamde raad-van-toezicht-model. Stichting Huygens-Fokker is een kleine organisatie, met een klein budget en heeft daardoor geen Raad van Toezicht nodig. De stichting heeft een onafhankelijk en daadkrachtig bestuur dat zakelijke deskundigheid inbrengt. Het bestuur stelt het beleid vast en waarborgt de artistieke integriteit en onafhankelijkheid van de organisatie. De bestuursleden van Stichting Huygens-Fokker zijn integer en vermijden elke vorm van ongewenste belangenverstrengeling. Echter, voor goed bestuur van onze organisatie, hebben we bestuursleden nodig die heel dicht bij de doelstellingen van de stichting staan, zodat de juiste keuzes gemaakt kunnen worden. Het bestuur komt driemaal per jaar samen met de dagelijkse leiding om de voortgang van de concertserie te evalueren en te bewaken en de algemene gang van zaken te bespreken. Tijdens bestuursvergaderingen wordt genotuleerd waarbij belangrijke beslissingen worden vastgelegd. Aan het eind van het jaar ziet het bestuur er op toe dat er een jaarverslag komt en een jaarrekening wordt opgesteld door administratief manager, die het contact met de Belastingdienst onderhoudt en de financiële situatie monitort. Externe controle via een accountant is tot nu toe niet van toepassing. De bestuursleden ontvangen geen beloning voor hun taken en zijn gezamenlijk bevoegd.

In 2023 bestond het bestuur uit voorzitter Ned McGowan (componist, fluitist, improvisator, docent, curator en onderzoeker), penningmeester Babette Greiner (freelance producent, coördinator, docent en projectmanager in de muziek) en secretaris Christina Oorebeek (componist). De directie was ook in 2023 in handen van Sander Germanus. Als directeur heeft hij volledige volmacht.

Samenvatting bestuursvergaderingen 2023

In 2023 heeft het bestuur driemaal vergaderd samen met de artistiek leider en de zakelijk leider, waarvan eenmaal online. De vergaderingen vonden plaats in april, juli en december.

Tijdens vergadering in april 2023 is onder andere gesproken over het eendaagse festival *MicroFest Amsterdam*. Besloten is om dit niet in 2024, maar in 2025 te laten plaatsvinden, zodat er voldoende tijd is om financiering te vinden en alles productioneel voor te bereiden. Daarnaast is de try-out van de SoundLAB special met het Fokker-orgel geëvalueerd. Ook de lay-out en financiering van de nieuwe website is nogmaals besproken. In 2023 ligt de bouw stil, maar de basis moet goed zijn.

Tijdens de online vergadering in juli is onder meer gesproken over het verplaatsen van het concert *Hollandse Meesters*. Oorspronkelijk hadden we 1 oktober 2023 als concertdatum staan, maar van 25 september tot en met 30 september 2023 stond er in de Kleine Zaal van het Muziekgebouw een VR-opera van Celine Daemen (Songs for a Passerby) gepland die pas op 1 oktober zou worden afgebouwd. Daarom was de concertdatum al verschoven naar 8 oktober. We voorzagen echter dat de componisten door de VR-opera voorafgaand aan het concert niet voldoende tijd zouden hebben om met het Fokker-orgel aan de slag te gaan. Daarom is besloten om *Hollandse Meesters* naar een datum later in het seizoen te verplaatsen (2 juni 2024) en op 8 oktober een 'eenvoudiger' concert te spelen (*Back to the Sixties*). Verder zijn o.a. aan de orde gekomen: de jaarlijkse stembeurt van het Fokker-orgel, de voortgang van de cloudopslag en de verzekering van de instrumenten.

Tijdens de vergadering in december is naar aanleiding van het naderende vertrek van administratief manager Ernestien Lammen (Ernesdienst), die besloten heeft om het rustiger aan te gaan doen, gesproken over een geschikte vervanger. Deze is gevonden in Jan Bus (Podiumzaken). Hij zal de jaarrekening opstellen en vanaf 2024 de Btw-aangiftes doen. Ook is er gesproken over het Moog-Rothenberg keyboard, dat overduidelijk gebaseerd is op het toetsenbordontwerp van Adriaan Fokker. Helaas krijgt Fokker maar weinig *credits* in het Amerikaanse project. Besloten is om Travis Johns te benaderen om dit recht te zetten. Daarnaast is het programma voor seizoen 2024-2025 besproken.

Het bestuur is zeer tevreden over de deelname aan het Kurtág Festival en The Rest is Noise, waarmee nieuw publiek is bereikt. De leden vinden het eveneens positief dat we met het inhalen van Huygens' Cosmotheoros in 2023 eindelijk weer helemaal *up to date* zijn. Ook de kinderactiviteit SoundLAB special: Fokker-orgel en de lecture-performance over de tabla werden zeer gewaardeerd, aangezien educatie een speerpunt is.

Vooruitblik

Stichting Huygens-Fokker beoogt in 2024 weer minimaal zes concertprogramma's rondom het Fokker-orgel te organiseren. Daarnaast zal in 2024 met het Fokker-orgel worden deelgenomen aan het Sonic Acts festival en de showcase An Evening of Today. Bovendien zullen Ensemble SCALA en Vokalprojekt 31 optreden in De Leidse Salon binnen het thema 'Stemmingen'.

Ondertekening

Amsterdam, 10 april 2024 namens het bestuur,

Dhr. S. Germanus, *gevolmachtigd directeur*